

Csillagfedések

Napfogyatkozás május 10-én

Hazai észlelések

Nagyon készültünk erre az eseményre, hiszen hazánkból pár nap híján pontosan 10 évvel ezelőtt volt látható utoljára napfogyatkozás. Ebben az inséges időszakban szerencsére több napfogyatkozás megfigyelésére is indult expedíció, több-kevesebb sikerrel.

Az utóbbi években hozzászoktunk ahhoz is, hogy amikor valamilyen ritkább eseményre (pl. holdfogyatkozás) kerül sor, az időjárás is kedvezőtlenre fordul. Nem volt ez másként idén sem. Az a kis szelet, amit a napfogyatkozásból az égiek nekünk szántak (tudniillik a több órás jelenség első negyedóráját láhattuk volna), az is csupán vágyálom maradt. A kis sötét harapás a napkorongon nem lett volna túl látványos, de sok olyan ifjú amatőrtársunk van, aki csak képekről ismeri ezt a jelenséget, és reménykedtünk, hogy legalább az ő kedvükért valamicskét felfed magából a természet. Sokan készültek a jelenség megfigyelésére, azonban legtöbben csak a borult égről tudósíthattak volna. Éppen ezért kevés beszámoló érkezett.

A legnépesebb csoport (amiről tudunk), mintegy negyven érdeklődő és amatőrcsillagász, a pécsi tévétorony kilátójából kísérelte megfigyelni a részleges napfogyatkozást. A jelenség másfél perccel azután kezdődött, hogy a Nap végérvényesen belemerült a nyugati horizontot borító vastag felhőtakaróba. Nagy Mélykuti Ákos jóvoltából ismerjük az ottani észlelők listáját (elnézést kérünk attól, aki esetleg kimaradt): Gyenizse Péter, Maronics Eszter, Halmi Gábor, Peitl Tibor, Nyári Zsófia, Jegenyés Jusztna, Járosi Péter, Pál Nikoletta, Mátrai János, Nagy Mélykuti Ákos, Ladányi Tamás, Nagy Judit és Nagy Mélykuti Ildikó.

Kicsit nagyobb szerencsével járt Keszthelyi Bernadett és Keszthelyi Dániel, akik a Gyöngyös melletti Sár-hegyen kísérelték megpillantani a fogyatkozó Napot. 17:48 UT-kor pillantották meg a fogyó Napot két felhősáv között. PA 285-nél történt a belépés. Egy perc múlva egy másik felhőoszlop végérvényesen eltakarta a Napot a szemlélők előtt. Készítettek két alapobjektív képet, amin jól látható a fogyó Nap.

Szegedről kaptunk még pozitív megfigyelést: Kocsis Antal, Kocsisné Vörösházi Villő és Zsódi Viktor figyelte a jelenséget. 17:42–17:47 UT között volt látható a napkorong. 17:46-kor lerajzolták a kis behorpadást, amely kb. 1–2%-os fázisú lehetett. A vonuló felhők itt is megakadályozták a további észlelést.

A május 25-i holdfogyatkozásra is többen készültek, de eddig pozitív megfigyelésről nem érkezett hír.

Külföldi észlelések

A jelenség gyűrűs, illetve részleges fogyatkozásként Észak-Amerika nagy részén látható volt, bár ott is több helyen felhők akadályozták a megfigyelést. Kiss László egy számítógépes levelezőhálózatról kigyűjtött néhány érdekes beszámolót, amelyek nagy része a jelenség megfigyelése közben íródott, azaz az észlelők állandó kapcsolatot tartottak fenn a jelenség alatt.

„Éppen most nézzük a fogyatkozást lyukkamerával. Több ezer napkép látható a járdán, ezeket a fák levelein átszűrődő napfény okozza. Fantasztikus!” (Susan Despot)

„Asheville-ben nagyon jó volt az idő, csak néhány felhő van az égen. A Csillagászati Tanszék néhány távcsöve és kiegészítője biztosítja a biztonságos látványt. Sok felelőtlen ember áll az utcán, bámulva az eseményt mindenféle védelem nélkül. Elég rémítő! Mindannyian meg vagyunk elégedve a látvánnyal.” (John E. Serton, University of North Carolina)

„A maximum idején a felhők kb. az idő 50%-ában takarták a Napot. Ennek ellenére néhány nagyon jó képet láttam a Napról, jól látszott a Hold peremének csipkézett-sége. Kár, hogy most van a napminimum, és nem láttam egyetlen napfoltot sem.” (Dennis Ward, Birmingham, AL)

„A fogyatkozás kb. 2-kor kezdődött itt Új-Foundlandban. Jó idő, tiszta ég. Sajnos nem vagyunk a legjobb láthatóság vonalában, de azért jó látvány a részleges fogyatkozás is.” (Kevin S. Anthony)

„Kb. 80%-os a felhőzet, de szerencsére a maximum idejére kitisztult. Az Úr biztosan szeret ma engem. Nincs észrevehető hőmérsékletcsökkenés. 7 fok van, lehet még ennél hidegebb? Derült eget!” (Peter Higham, Sudbury)

„Kíváncsi vagyok, más is látott-e »küllőket« a gyűrűs fázis kezdetén és végén, amikor a Nap éppen körülöleli a holdkorongot. 3–4 ilyen »küllőt« láttunk az elején ill. a végén is. Hasonló ahhoz, amit a Szaturnusz-gyűrűkön is látni lehet.” (Mike Boschat, J. F. Kennedy Astronomical Observatory)

„Dél-Németországban is derült volt, a maximum 40% volt napnyugta előtt 10 perccel, ekkor szabad szemmel is belenézhattünk a Napba.” (Hartmut Frommert)

„Elhatároztam, hogy a gyűrűs fogyatkozást a láthatóság vonalának végéből nézem, ahol a Nap lenyugszik. 1200 m magasan, a marokkói El Kebab városa felett az ég tiszta volt az északnyugati horizonton, kicsit 0° alá is láttam. Gomolyfelhők képződtek a mögöttem lévő hegyek felett keleten és délen, szerencsére nyugatra nem értek el. Az Atlanti Óceán felett húzóódó magas cirrusfelhők kicsit elhomályosították a Napot, így egy pillanatra bele lehetett nézni, de az autó szélvédőjén nagyon jó volt a tükröződő látvány. A gyűrűs fogyatkozás látványa — néhány fokkal három távoli hegycsúcs fölött — fantasztikus volt, nem sok hiányzott a teljes napfogyatkozáshoz. Nem találkoztam más fogyatkozás-észlelőkkel, a helyiek pedig teljesen érdektelenek voltak a jelenség iránt.” (Nick Quinn, Középső-Atlasz-hegység, Marokkó)

Reméljük, a hazai expedíció tagjaitól is érkezik valamilyen beszámoló a Meteor részére, bár értesülésünk szerint a tengerpartról a felhők megakadályozták az esemény nagy részének megfigyelését.

SZABÓ SÁNDOR